

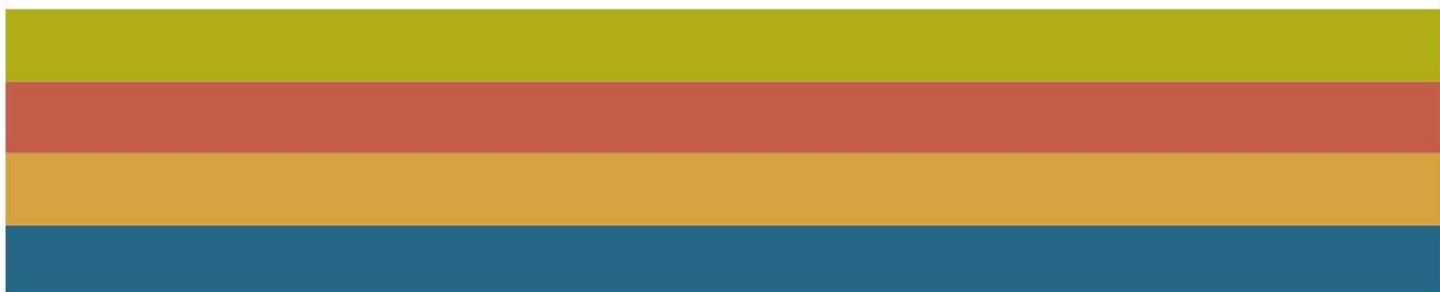
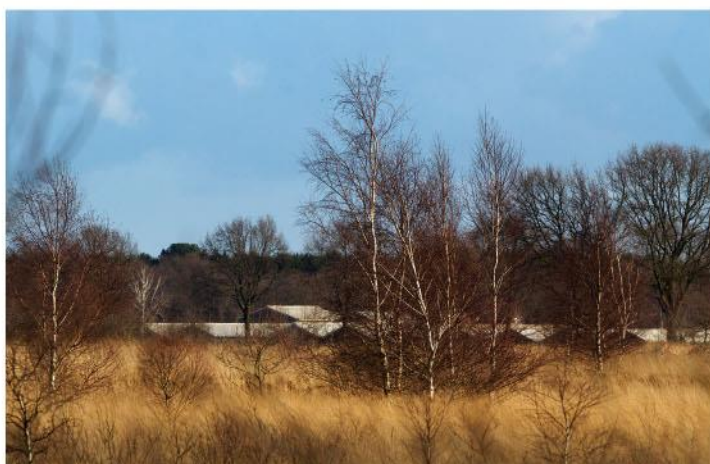

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Oostelijke poort Friese Meren

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

24 januari 2017 / projectnummer: 3186

1. Hoofdpunten van het MER

De gemeente Smallingerland wil een tweetal gebiedsontwikkelingen mogelijk maken, ter verbetering van de leefbaarheid en de (watergebonden) werkgelegenheid binnen de gemeente. De gebiedsontwikkeling “Waterfront Drachten” richt zich op watergebonden recreatie in Drachten, waarvoor enkele ontgravingen zijn gepland. De gebiedsontwikkeling “Oudega aan het Water” bestaat voornamelijk uit de aanleg van een nieuw meer, door ontgronding en het verhogen van het peil. Voor deze ontwikkelingen moet het bestemmingsplan worden aangepast en zijn diverse vergunningen nodig. Voor de besluitvorming over de beide ontwikkelingen tezamen is de m.e.r.-procedure gestart. De gemeenteraad van Smallingerland is het (coördinerend) bevoegd gezag in deze procedure.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna ‘de Commissie’)¹ beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- Een heldere beschrijving van doelstellingen en ambities van de beide initiatieven, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen toetsbare doelen die direct ten grondslag liggen aan de voorziene fysieke ingrepen en doelen die hierdoor indirect gerealiseerd kunnen worden.
- Een onderbouwing en zoveel mogelijk kwantitatieve beschrijving van de ingrepen (waaronder ruimtebeslag in hectares) die onderdeel uitmaken van de beide initiatieven en de mogelijke alternatieven of varianten daarvoor.
- Een goed navolgbare vergelijking van de alternatieven op basis van doelbereik en milieueffecten, met nadruk op hydrologie, natuur, landschap en cultuurhistorie (inclusief archeologie).
- Een Passende beoordeling voor het voorkeursalternatief, waarin de gevolgen voor het Natura 2000-gebied Alde Feanen zijn beschreven.
- Een onderbouwde inschatting van de indirecte milieueffecten, vooral als gevolg van toename van recreatie en watersport, op basis van de verwachte initiatieven die marktpartijen willen realiseren.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie bouwt in haar advies voort op de notitie reikwijdte en detailniveau (verder NRD). Dat wil zeggen dat ze in dit advies niet ingaat op de punten die naar haar mening in de NRD voldoende aan de orde komen.

¹ De samenstelling en werkwijze van de werkgroep van de Commissie m.e.r. en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, via de link [3186](#) of door dit nummer op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2. Achtergrond, doelen, beleid en besluitvorming

2.1 Context van de gebiedsontwikkelingen

De beide gebiedsontwikkelingen maken deel uit van het concept Oostelijke Poort Friese Meren (OPFM) en zijn onderdeel van de Investeringsagenda Drachten Heerenveen (IDH). De NRD benoemt deze kaders, maar geeft nog geen inzicht in deze programma's als geheel en de achterliggende probleem- en doelstellingen hiervan. Geef in het MER aan uit welke onderdelen het OPFM-concept en de IDH bestaan en welke doelstellingen hieraan ten grondslag liggen. Motiveer vervolgens de rol van de beide gebiedsontwikkelingen binnen deze kaders.

2.2 Probleem- en doelstellingen

2.2.1 Algemeen

De probleem- en doelstellingen voor het concept OPFM en de beide gebiedsontwikkelingen zijn in de NRD nog vrij algemeen en breed geformuleerd. Er wordt geen onderscheid gemaakt in hoofd- en neven doelstellingen. Verder wordt op verschillende manieren verwezen naar (meekoppel)kansen die ontstaan door de gebiedsontwikkelingen afzonderlijk en in onderlinge samenhang. Op basis van de NRD en achterliggende stukken² en het locatiebezoek³ constateert de Commissie dat de beide gebiedsontwikkelingen gezien kunnen worden als een programma van maatregelen die zich richten op het realiseren van verschillende ambities. Een aantal doelen (in het bijzonder het stimuleren van watersport en recreatie) en maatregelen (met name vergroting van het wateroppervlak en vergroting van de kwaliteit van natuur- en landschap) ligt vast, maar andere ontwikkelingen zijn nog onzeker en mede afhankelijk van (particuliere) initiatiefnemers. In die zin is sprake van "uitnodigingsplanologie".

Voor het afbakenen en vergelijken van alternatieven is het van belang dat doelstellingen zo concreet en toetsbaar mogelijk worden geformuleerd. Een vergelijking van alternatieven op "doelbereik" en andere (milieu)effecten levert zodoende de meest objectieve en waardevolle informatie voor de besluitvorming.

De Commissie adviseert om in het MER onderscheid te maken in:

1. Hoofddoelstellingen die bepalend zijn voor de fysieke ingrepen in het plangebied, voor zover deze kunnen leiden tot aanzienlijke milieugevolgen. Deze doelen dienen zoveel mogelijk gekwantificeerd te worden. Waar doelen zich richten op het oplossen van problemen⁴, vereist dit gedegen probleemanalyse en het formuleren van minimale eisen die aan de te realiseren voorziening worden gesteld.
2. Overige doelen, die indirect gefaciliteerd worden door de ingrepen (bijv. aanleg van recreatieve voorzieningen, uitruil agrarische gronden).

² Gebiedsvisie Oudega aan het Water (april 2012) en Visie Waterfront Drachten (november 2016).

³ Op 9 januari 2017 bracht de Commissie een bezoek aan het plangebied om zich op de hoogte te stellen van de initiatieven en de huidige situatie.

⁴ In de NRD wordt bijvoorbeeld de recreatieve druk op het Natura 2000-gebied De Alde Feanen genoemd.

Maak onderscheid tussen doelen en maatregelen die behoren tot het eigen programma/initiatief en autonome ontwikkelingen die niet behoren tot de scope van het MER (zoals de zandwinning bij Drachten, die nu in de NRD bij de alternatieven staat vermeld).

Voor beide gebiedsontwikkelingen geldt het stimuleren van recreatie en met name de watersport als een van de doelstellingen. Motiveer deze doelstelling vanuit het provinciale beleid op dit gebied, mede gezien de mogelijke concurrentie tussen watersportgebieden in de regio. Geef daarnaast aan hoe deze doelstelling zich verhoudt tot de dalende trend in de waterrecreatie in het algemeen en binnen de regio in het bijzonder.

2.2.2 Waterfront Drachten

De doelstellingen voor de gebiedsontwikkeling Waterfront Drachten zijn benoemd op pagina 14 van de NRD. Naast de doelstellingen worden in hoofdstuk 2 van de NRD verschillende randvoorwaarden, uitgangspunten en meekoppelkansen benoemd die een rol zullen spelen in de alternatievenontwikkeling en de toetsingscriteria.

Zoals eerder aangegeven adviseert de Commissie onderscheid te maken in concrete doelstellingen die bepalend zijn voor de fysieke ingrepen in het plangebied en ambities die hiermee indirect gerealiseerd kunnen worden. Aandachtspunten hierbij:

- Een van de ambities is het vergroten van de zichtbaarheid en toegankelijkheid van Drachten vanaf het water. Het vertalen van deze ambities naar kaarten en andere visualisaties kan deze ambitie verhelderen.
- Gesproken wordt over het scheiden van de binnenvaart en de recreatievaart. Geef aan in hoeverre de huidige situatie tot problemen leidt, op welke locaties deze problemen zich voordoen, en welk doel de scheiding hiervan dient. Geef daarbij ook inzicht in de aantallen vaarbewegingen recreatievaart en beroepsvaart.

Uit de NRD blijkt dat afgraving van natuurgebied zal plaatsvinden, dat gedeeltelijk behoort tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Hiervoor geldt volgens provinciaal beleid het “nee, tenzij” principe. Dit maakt een gedegen onderbouwing van de noodzaak van deze ingrepen noodzakelijk.

2.2.3 Oudega aan het Water

De doelstellingen voor de gebiedsontwikkeling Oudega aan het Water zijn benoemd op pagina 21 van de NRD. Naast de doelstellingen worden in hoofdstuk 3 van de NRD verschillende randvoorwaarden, uitgangspunten en meekoppelkansen benoemd die een rol zullen spelen in de alternatievenontwikkeling en de toetsingscriteria.

Voor de gebiedsontwikkeling rond Oudega is eerder een m.e.r.-procedure gestart, waarnaar in de NRD niet wordt verwezen. Geef in het MER aan in hoeverre de doelstellingen en randvoorwaarden in de loop der tijd zijn veranderd en motiveer op basis daarvan de afbakening van het huidige voornemen. Zoals eerder aangegeven adviseert de Commissie onderscheid te maken in concrete doelstellingen die bepalend zijn voor de fysieke ingrepen in het plangebied en ambities die hiermee indirect gerealiseerd kunnen worden.

Aandachtspunten hierbij:

- Gesteld wordt dat binnenvaart en pleziervaart “in elkaars vaarwater zitten”. Onderbouw op basis van aantallen vaarbewegingen in hoeverre de huidige situatie tot (veiligheids) problemen leidt, op welke locaties zich dat afspeelt en welke doelstelling daar uit volgt.
- Geef aan welke waterhuishoudkundige ambities relevant zijn (op p. 22 van de NRD wordt onder andere gesproken over duurzaam waterbeheer, uitbreiding van de boezem, ontlasting van een gemaal en het tegengaan van verdroging) en hoe de geplande ingrepen aan deze ambities moeten bijdragen. Geef daarbij ook inzicht in eventuele afgeleide doelen/effekten zoals terugdringen van de (hoge) beheerkosten op de langere termijn.
- Op pagina 28 van de NRD wordt tevens gesproken over stedenbouwkundige kansen voor het dorp Oudega (jachthaven, horeca en oude melkfabriek). Geef in het MER aan of deze kansen behoren tot de scope van het MER, en zo ja, in hoeverre dit (een bijdrage aan de) milieueffekten met zich mee kan brengen.
- Uit de NRD blijkt de behoefte aan breder diep vaarwater voor recreatie en het scheiden van beroeps- en pleziervaart. Onduidelijk is of uitdieping van bestaand water onderdeel uitmaakt van het initiatief en essentieel is voor de (recreatie)ambitie. Geef hierin zo concreet mogelijk inzicht.
- Besteed aandacht aan de doelen ten aanzien van agrarische bedrijfsvoering in het plangebied, waaronder het eventueel uitruilen van gronden.

2.3 Beleidskader

In bijlage 2 van de NRD is een opsomming van relevant beleid en wet- en regelgeving opgenomen. Geef in het MER aan welke randvoorwaarden en uitgangspunten voor de gebiedsontwikkelingen hieruit voortkomen. Ga daarbij naast de genoemde kaders ook in op:

- De Erfgoedwet (december 2015), waarin onder andere is opgenomen dat gewerkt moet worden volgens de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA).
- Wet natuurbescherming (vervangt per 1 januari 2017 de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet).
- De Verordening Romte Fryslân 2014, die eerdere streekplanverordeningen vervangt.
- Het provinciale beleid op het gebied van weidevogels en winterrustgebieden.

2.4 Te nemen besluiten

In de NRD is aangegeven dat voor Oudega aan het Water een (plan-)m.e.r.-plicht geldt. Voor Waterfront Drachten is geen m.e.r. of formele m.e.r.-beoordeling noodzakelijk. Gezien de samenhang is er voorlopig van uitgegaan dat voor de beide ontwikkelingen samen één MER wordt opgesteld, dat kan worden gebruikt voor de besluitvorming over beide initiatieven. De Commissie onderschrijft deze aanpak, omdat daarmee de onderlinge interactie, kansen en eventuele conflicten of dilemma's het meest helder worden.

Volgens § 1.2.2. van de NRD is niet uitgesloten dat twee separate rapporten worden opgesteld of dat voor het Waterfront Drachten wordt afgezien van het opstellen van een MER. De Commissie gaat er in dit advies van uit dat één MER wordt opgesteld voor het geheel. Mocht daarvan worden afgezien, dan adviseert de Commissie in ieder geval de samenhang tussen beide ontwikkelingen en eventuele cumulatie van effecten helder en navolgbaar te beschrijven.

Voor beide ontwikkelingen is wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk. Daarnaast is een aantal vergunningen nodig, die genoemd zijn in tabel 1.1. van de NRD. Neem dit overzicht over in het MER, geef aan wie voor deze besluiten het bevoegde gezag is en wat globaal de tijdsplanning is.

3. Voorgenomen activiteiten en alternatieven

3.1 Algemeen

In de NRD zijn de beide gebiedsontwikkelingen op hoofdlijnen beschreven. Hieruit is echter nog niet af te leiden welke ingrepen precies onderdeel uitmaken van de voornemens en van welke omvang. De Commissie adviseert om bij de beschrijving van het voornemen, net als bij het onderdeel “probleem- en doelstellingen”, onderscheid te maken in:

1. directe fysieke ingrepen met mogelijk aanzienlijke milieueffecten, waarover concreet besluitvorming plaats vindt;
2. indirecte ontwikkelingen die hierdoor worden gefaciliteerd maar die in meer of mindere mate afhankelijk zijn van initiatieven van derden.

Maak bij de beschrijving van de voornemens onderscheid tussen de realisatiefase (inclusief eventuele fasering) en de gebruiksfase. Beschrijf voor de benodigde ontgravingen/ontgravingen:

- Hoe de ontgravingswerkzaamheden worden uitgevoerd in plaats en tijd;
- De grondstromen en logistiek, vanuit de beleving van de omgeving. Welk en hoeveel materieel wordt ingezet (ontgraving, verwerking, opslag, afvoer), op welke locaties, hoe lang en op welke tijden van de dag;
- Maatregelen die worden voorzien om negatieve effecten (verstoring van vogels, hinder voor omwonenden of recreanten) te beperken;
- Hoe en wanneer eventuele behoudenswaardige archeologische vindplaatsen worden ingepast en/of onderzocht;
- De bestemming van eventueel vrijkomende grond en de routes die worden gebruikt om grond af te voeren;
- Maatregelen om negatieve effecten van de vergraving en verwerking van eventueel verontreinigde grond te voorkomen.

Beschrijf het eindbeeld van het plangebied voor de beide gebiedsontwikkelingen. Geef op basis van navolgbare aannames inzicht in het verwachte gebruik van de verschillende onderdelen en voorzieningen in het plangebied. Denk daarbij aan:

- Veranderingen in de verkaveling en het agrarisch grondgebruik in de omgeving;
- Type activiteiten en voorzieningen (hotels, recreatiewoningen, horeca, zeilen etc);
- Aanpassingen aan bestaande voorzieningen en infrastructuur (ligplaatsen, fiets- en wandelpaden, parkeerplaatsen etc);
- Aantallen bezoekers en vervoerbewegingen, met onderscheid naar vervoer over land en over water;
- Beoogde vaarroutes van en naar andere gebieden.

Beschrijf de beoogde ecologische functies in het plangebied en de randvoorwaarden die dit met zich mee brengt, zoals de inrichting van oeverzones, waterdiepte, peilbeheer en zoning.

3.2 Alternatieven/varianten

Waterfront Drachten

In de NRD zijn de varianten nog weinig uitgewerkt. Beschrijf in het MER hoe de gestelde doelen en randvoorwaarden de bandbreedte aan te onderzoeken varianten bepalen. Speciale aandacht is daarbij nodig voor de vergraving van gronden met een natuurbestemming, het “Noordereiland” en de “Kop van het Gaasterland”. Onderbouw de noodzaak voor het afgraven van deze gronden en ga in op de wijze waarop natuurwaarden gecompenseerd worden.

Oudega aan het Water

In de NRD zijn twee alternatieven voor het meer aangegeven. Gezien de “brede” doelstellingen voor het voornemen is het verschil tussen deze alternatieven klein. Onderbouw in het MER de te onderzoeken (bandbreedte voor de) alternatieven ten aanzien van de omvang en vorm van het nieuwe meer. Besteed aandacht aan de wijze waarop in de verschillende alternatieven de ontvlechting van binnenvaart en pleziervaart wordt gerealiseerd en hoe de herverkaveling van agrarische bestemmingen er uit zal zien.

De Commissie geeft in overweging om in het MER een alternatief te onderzoeken waarbij het voornemen wordt geoptimaliseerd vanuit waterhuishouding en natuur. In de huidige situatie worden delen van het studiegebied intensief bemaald. Een alternatief peilbeheer kan voordelen bieden vanuit waterhuishoudkundig oogpunt. Een natuurlijker peilbeheer biedt bovendien kansen voor natuurontwikkeling en agrarisch natuurbeheer.

3.3 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten. Hierbij is onder andere de voortzetting en uiteindelijke afwerking van de zandwinning van Jansma relevant. Ga daarnaast in op andere ontwikkelingen in het kader van de Oostelijke Poort Friese Meren en Investeringsagenda Drachten Heerenveen.

Specifiek voor de watersport (en de effecten daarvan) is van belang de te verwachten autonome ontwikkeling hierin te onderbouwen, inclusief de positie van Drachten en Oudega ten opzichte van andere Friese watersportgebieden.

4. Beoordelingskader

4.1 Algemeen

De begrenzing van het studiegebied moet zodanig worden gekozen dat alle effecten van de verschillende onderdelen van het voornemen in beeld worden gebracht, ook als deze effecten zich buiten het plangebied voordoen.

Maak in het MER een duidelijk onderscheid tussen tijdelijke en permanente effecten. Geef daarbij aan over welke periode de tijdelijke effecten zich zullen voordoen.

De beschrijving van de milieugevolgen moet het mogelijk maken te toetsen of gestelde doelen worden bereikt en of aan de randvoorwaarden wordt voldaan. Voor de onderlinge vergelijking moeten de milieugevolgen van de alternatieven volgens dezelfde methode en met hetzelfde detailniveau worden beschreven. De indirecte effecten – met name door groei van de recreatie – zullen tot op zekere hoogte nog moeilijk te voorspellen zijn, omdat deze mede afhankelijk zijn van initiatieven van derden. Maak voor het voorspellen van de effecten gebruik van onderbouwde aannames en bandbreedtes (of gevoeligheidsanalyses) ten aanzien van de te verwachten ontwikkelingen (bijvoorbeeld aantallen vaarbewegingen, aantallen recreanten).

4.2 Bodem en water

Bodem

Beschrijf in het MER voor de beide ontwikkelingen:

- de bodemkundige en geologische opbouw van het gebied en de effecten van de alternatieven daarop;
- de kwaliteit van de vrijkomende grondstromen. Geef aan of deze voldoet aan de kwaliteitseisen van het Besluit bodemkwaliteit in verband met de gebruiks- of afzetmogelijkheden van het te verwijderen materiaal;
- de effecten van de tijdelijke gronddepots en de kans op uitbreiding ervan door een stagnerende afzet.

Water

Beschrijf voor Oudega aan het Water de gevolgen van de aanleg van het meer voor de waterhuishouding en het grondwater, zowel in de aanlegfase als in de gebruiksfase. Besteed daarbij in ieder geval aandacht aan de volgende effecten:

- gevolgen van de vervanging van grond door water uit de omgeving tijdens het ontgraven;
- de effecten van het voornemen op waterpeilen en grondwaterstanden, kwel en wegzijging. Maak hierbij gebruik van kaartbeelden;
- de mogelijke effecten van veranderingen in het grondwatersysteem op landbouw, natuur en bebouwing (zowel door vernatting als verdroging);
- de te verwachten waterkwaliteit in het nieuwe meer in de eindsituatie, gegeven de diepte en belasting (vooral door eerdere bemesting) uit de omgeving;
- de vertroebeling van het water tijdens uitvoering, en de invloed ervan op het oppervlaktewater in de omgeving;
- de effecten van de inrichting en het beheer van de oevers (natuurlijke oevers versus beschoeiing);
- de haalbaarheid van de waterkwaliteitseisen voor zwemwater.

Ga na in hoeverre de effecten bepaald worden door natte of droge omstandigheden (zomer, winter), en wat de gevolgen zijn van extreme waterpeilen die op het meer kunnen ontstaan (o.a. door opwaaiing) in vergelijking met de referentiesituatie.

Beschrijf voor Waterfront Drachten de gevolgen van de afgravingen en eventuele verdiepingen vertroebeling van het water tijdens uitvoering en voor de waterhuishouding in de eindsituatie.

4.3 Landschap en cultuurhistorie (incl. archeologie)

Het plangebied ligt op de overgang van hoger gelegen gronden met specifieke landschapskenmerken (Nationaal Landschap 'De Noordelijke Wouden') en lager gelegen gronden grenzend aan de Smalle Ee. Geef aan hoe de landschapsstructuur en kenmerkende landschapselementen gebruikt zijn in de alternatieven en hoe nieuwe elementen zijn ingepast. Maak daarbij zoveel mogelijk gebruik van kaartmateriaal, foto's en/of artist-impressions.

De Commissie adviseert om naast een archeologisch bureauonderzoek en het reeds uitgevoerde verkennende (bodembkundige) onderzoek, ook karterend en waarderend veldonderzoek uit te voeren in voorbereiding op het MER. Een belangrijk argument daarbij is dat de aanwezigheid van archeologische waarden een rol kan spelen bij de dimensionering van het meer en de inrichtingsvarianten. Ook bij de risicobeheersing van het project is het archeologische (voor)onderzoek een belangrijk punt van aandacht. Wanneer immers eventueel aanwezig vindplaatsen niet in het ontwerp kunnen worden ingepast en dus niet in de bodem behouden kunnen blijven, bestaat bij de besluitvorming inzicht in het noodzakelijke archeologische onderzoek (kosten en doorlooptijd van de opgravingen).

Voer archeologisch onderzoek uit conform de protocollen van de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.0 vanaf 1 juli 2017; daarvoor evt. nog versie 3.3 landbodems/3.3 waterbodems). Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen Bureauonderzoek (Protocol 4002; landbodems/waterbodems), Inventariserend Veldonderzoek (landbodems) (Protocol 4003) en Inventariserend Veldonderzoek (waterbodems) (Protocol 4103). Hiermee wordt bestemmingsplantechnisch gezorgd voor een (rechtsgeldige) basis voor het (eventuele) vervolg.

4.4 Natuur

4.4.1 Algemeen

Oudega aan het Water en Waterfront Drachten kunnen in de aanleg- en gebruiksfase gevolgen hebben voor het aangrenzende Natura 2000-gebied 'De Alde Feanen' en/of gebieden die behoren tot het Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS). Daarnaast kunnen de ontwikkelingen van invloed zijn op de kwaliteit van het leefgebied van beschermde soorten. Het voorplan biedt de natuur ook kansen, onder andere via vermindering van de recreatiedruk op 'De Alde Feanen', ontsnippering van leefgebied van water- en moerasgebonden soorten en/of hydrologisch herstelbeheer. Bij de toetsing van de ontwikkelingen aan de geldende beschermingsregimes voor gebieden en soorten is het van belang deze ook in samenhang te beschouwen.

4.4.2 Natura 2000-gebied Alde Feanen

Met name voor Oudega aan het Water geldt dat in de realisatie- en gebruiksfase gevolgen kunnen optreden voor het Natura 2000-gebied. Dit geldt voor het voornemen afzonderlijk en/of in combinatie met ontwikkelingen elders (cumulatie). De NRD sluit niet uit dat significante effecten zullen optreden. Daarom zal een Passende beoordeling worden opgesteld, die

opgenomen dient te worden in het MER. Geef in het MER:

- een duidelijke kaart met de grenzen van het Natura 2000-gebied. Maak op deze kaart inzichtelijk hoe de grenzen zich verhouden tot het plangebied;
- de instandhoudingsdoelstellingen (IHD) van het Natura 2000-gebied, inclusief de behoud- of verbeteropgaven. Geef daarbij ook aan of habitattypen en soorten zich op dit moment onder of boven de IHD bevinden.

Aanlegfase

Beschrijf de ingrepen die gevolgen kunnen hebben voor de IHD van het Natura 2000-gebied. Houd rekening met externe werking en cumulatie. De Commissie verwacht dat de volgende aspecten aan bod komen:

- de gevolgen van (tijdelijke) veranderingen in de waterhuishouding⁵;
- verstoring en/of aantasting van foerageergebied van broedvogelsoorten⁶ die de wijde omgeving gebruiken om naar voedsel te zoeken;
- het verlies aan foerageergebied van overwinterende ganzen en smienten⁷, die slapen in het Natura 2000-gebied en in de omgeving foerageren;
- eventuele vertroebeling en de gevolgen daarvan;
- effecten van licht en (onderwater-)geluid, rekening houdend met trekroutes van meer- vleermuis en slaaptrek- en foerageerbewegingen van relevante vogelsoorten;
- de gevolgen van (eventuele) stikstofdepositie inclusief berekeningen in AERIUS en toets aan de via het PAS beschikbare ontwikkelruimte.

Gebruiksfase

Beschrijf de ingrepen die gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied, rekening houdend met externe werking. De Commissie verwacht dat, rekening houdend met de hydrologische verbetermaatregelen voor het Natura 2000-gebied, in ieder geval de volgende aspecten aan bod komen:

- permanent verlies of kwaliteitsvermindering van foerageergebied van soorten met een IHD;
- het gebruik van het Natura 2000-gebied door (nieuwe) watersportrecreanten en de risico's en kansen die het meer met zich meebrengt⁸;
- gevolgen van een grotere diepgang in nieuw en bestaand water;
- permanente wijzigingen van het waterpeil.

Beschrijf of en hoe nadelige effecten⁹ ingeperkt kunnen worden. Geef aan of aantasting van natuurlijke kenmerken kan worden uitgesloten. Beschrijf bij kennisleemten en onzekerheden in de effectbepaling een worst case-scenario. Houd bij de effectbepaling ook rekening met

⁵ Het hydrologische systeem in de Alde Feanen is zeer complex en kwetsbaar vanwege verschillende successiestadia van laagveenverlanding, waterriet en vereiste plasdras-situaties voor vogelsoorten en Noordse Woelmuis. Dat betekent dat ook ingegaan moet worden op zeer kleine of kortdurende veranderingen in de waterhuishouding, ook rekening houdend met de beoogde verbetering van het watersysteem (kwaliteit, kwantiteit, hydromorfologie/peildynamiek).

⁶ Aalscholver, roerdomp, purperreiger, bruine kiekendief, zwarte stern. Houd ook rekening met eventuele positieve effecten door 'tijdelijke natuur'.

⁷ Houd er rekening mee dat smienten 's nachts foerageren (Evaluatie Opvangbeleid 2005-08 overwinterende ganzen en smienten, Deelrapport 2. Verspreidingspatronen van foeragerende smienten. Alterra-rapport 1841).

⁸ De risico's zijn o.a. de eisen die de watersport stelt aan doorvaarbaarheid. Dit staat natuurlijke verlanding in de weg. Waterriet kan bovendien beïnvloed worden door golfslag door recreatievaart. Gemotoriseerde pleziervaart leidt bovendien tot vertroebeling door omwoeling van half omgezette veenbodems (Bron: Kiwa/EGG-consult. 2007). Knelpunten- en risicoanalyse Natura 2000-gebied 13 - Alde Feanen). Bij kansen kan worden gedacht aan toegenomen mogelijkheden voor zonering of sanering.

⁹ Inclusief effecten die per saldo geen verslechtering betekenen maar herstelmaatregelen in de weg kunnen staan.

de combinatie met andere plannen en projecten (cumulatie). Blijkt uit de Passende beoordeling dat aantasting van natuurlijke elementen niet valt uit te sluiten, dan dient de ADC-toets¹⁰ doorlopen te worden.

4.4.3 Natuurnetwerk Nederland

Geef de ligging van het NNN duidelijk aan op kaart en maak op deze kaart inzichtelijk hoe de grenzen zich verhouden tot het plangebied. Beschrijf de oppervlakte per beheertype¹¹ en actuele en/of beoogde wezenlijke kenmerken en waarden. Vermeld, voor zover bekend, aan de hand van welke 'kwalificerende soorten' (SNL-soorten) of karakteristieke soorten de natuurwaarde wordt bepaald. Toets de ingreep aan het 'nee, tenzij' beginsel voor het NNN zoals opgenomen in de Verordening Romte Fryslân 2014. Indien compensatie aan de orde is dient te worden aangegeven hoe die compensatie wordt vormgegeven.

4.4.4 Beschermden soorten

Beschrijf de verwachte veranderingen in de (provinciale) populaties van de op grond van de Wet natuurbescherming beschermde soorten in het studiegebied, ten gevolge van de beide gebiedsontwikkelingen. Houd, gelet op de mogelijk lange doorlooptijd, rekening met vestiging van beschermde pioniersoorten en geef aan hoe hiermee wordt omgegaan. Ga in op de gevolgen voor de staat van instandhouding. Breng indien relevant mitigerende maatregelen in beeld.

Ga daarnaast in op de gevolgen van eventuele herverkaveling in agrarische gebieden ten gevolge van het plan. De Commissie denkt daarbij aan gevolgen in de waterhuishouding en kavelpatroon voor weidevogels¹². Besteed ook aandacht aan (de kwaliteit van) nieuwe leefgebieden voor beschermde soorten die kunnen ontstaan ten gevolge van het voornemen.

4.5 Woon en leefmilieu

In de NRD worden onder de paragrafen woon- en leefmilieu verschillende aspecten benoemd:

- Hinder en overlast tijdens de uitvoering (geluid, bereikbaarheid)
- Externe veiligheid in relatie tot aardgastransportleidingen
- Stedenbouwkundige kansen
- Gevolgen voor recreatieve gebruiksmogelijkheden, inclusief sportvisserij
- Verkeersoverlast
- Parkeercapaciteit
- Recreatieve aantrekkingskracht, inclusief negatieve gevolgen hiervan voor de Alde Feanen
- Landbouwgebruiksmogelijkheden

¹⁰ Dit houdt op grond van art. 2.8, vierde lid van de Wet natuurbescherming respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling?
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen zullen dan getroffen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

¹¹ <http://www.portaalnatuurenlandschap.nl/themas/overzicht-typen-natuur-en-landschap/natuurtypen/>

¹² Zie onder andere <http://www.fryslan.fr/11292/25-juni-2014-vergadering-provinciale-staten/files/06bb-weidevogel-nota%202014-2020.pdf>

Maak in het MER helder onderscheid tussen effecten die direct voortvloeien uit de ingrepen in het plangebied en effecten die kunnen optreden als gevolg van de groei van de recreatiemogelijkheden.

Geef aan welke maatregelen mogelijk zijn om tijdelijke en permanente negatieve effecten van de ingrepen te voorkomen of te beperken. Geef voor alle hinderaspecten concreet aan welke mogelijkheden er zijn om die te beperken. De indirecte effecten – met name door groei van de recreatie – zullen tot op zekere hoogte nog onzeker zijn. Geef aan hoe deze effecten worden gemonitord en welke maatregelen achter de hand worden gehouden voor het geval zich ongewenste effecten voordoen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: Gemeente Smallingerland

Bevoegd gezag: Gemeente Smallingerland (coördinerend), Provincie Fryslân

Besluit: vaststellen van bestemmingsplannen voor “Waterfront Drachten” en “Oudega aan het Water”; diverse vergunningen

Categorie Besluit m.e.r.: D03.1; plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit:

- Gebiedsontwikkeling “Waterfront Drachten”, inclusief enkele vergravingen
- Gebiedsontwikkeling “Oudega aan het Water”, inclusief ontgroning en peilverhoging

Procedurele gegevens:

Adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 28 november 2016

Ter inzage legging informatie over het voornemen: 1 december 2016 t/m 13 januari 2017

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ir. J.J. de Graeff (voorzitter)

dhr. dr. R.M. van Heeringen

dhr. ir. D.L.J. Heikens

dhr. drs. P.J. Jongejans (secretaris)

dhr. ing. R.L. Vogel

dhr. R. Vrolijk

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De informatie die ze van het bevoegde gezag heeft ontvangen, vormt het uitgangspunt van haar advies. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie overlegd met het bevoegd gezag, de initiatiefnemer en zijn adviseurs. Meer informatie over de werkwijze van de Commissie vindt u op onze website, op de pagina *Wat doet de Commissie* in het hoofdstuk Advisering. www.commissiemer.nl/advisering/watbiedtdecommissie

Betrokken documenten:

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3186](#) in te vullen in het zoekvak.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

